

Sygn. akt: I ACa 1103/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 lutego 2014r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Michał Kłos (spraw.)
Sędziowie:	SSA Alicja Myszkowska SSA Tomasz Szabelski
Protokolant:	st.sekr.sądowy Katarzyna Olejniczak

po rozpoznaniu w dniu 25 lutego 2014r. w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa **I. A., M. A. (1) i (...) Spółki Jawnej z siedzibą w M.**

przeciwko **(...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w O., J. S. i J. J.**

o ochronę dóbr osobistych

na skutek apelacji pozwanego (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w O. i pozwanej J. S.

od wyroku Sądu Okręgowego w Kaliszu

z dnia 9 maja 2013 r.

sygn. akt I C 746/12

1. oddala apelację;

2. zasądza od pozwanych (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w O. i J. S. na rzecz powodów I. A., M. A. (1) i (...) Spółki Jawnej z siedzibą w M. kwotę 520 (pięćset dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

I ACa 1103/13

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 9 maja 2013 r. Sąd Okręgowy w Kaliszu zobowiązał solidarnie pozwanych: (...) Sp. z o.o., R. Naczelnego czasopisma (...) - J. S. i J. J. do opublikowania w czasopiśmie (...) na stronie czwartej, na własny koszt, oświadczenia następującej treści: Zarząd (...), Redaktor Naczelny i J. J. jako autor artykułu (...)przepraszają państwa I. i M. A. (1) oraz (...) Spółkę Jawną za wprowadzenie w błąd swoich czytelników i opublikowanie w artykule z dnia

30 listopada 2011 r. zatytułowanym (...) nieprawdziwej informacji jakoby wyłączną przyczyną procesu wytoczonego redaktorowi naczelnemu i wydawcy (...), było wcześniejsze „ośmielenie się” zamieszczania publikacji o smrodzie z przedsiębiorstwa. Powodem procesu jest rozpowszechnianie określeń uznanych za obraźliwe wobec osób fizycznych. Ta nieprawdziwa informacja godzi w wiarygodność Firmy (...) i jej właścicieli w oczach opinii publicznej”. Zasadził solidarnie od pozwanych: (...) Sp. z o.o., R. Naczelnego czasopisma (...) - J. S. i J. J. na rzecz stowarzyszenia (...) 3000 zł, oddalił powództwo w pozostałej części oraz zasadził solidarnie od pozwanych: (...) Sp. z o.o., Redaktora Naczelnego czasopisma (...) - J. S. i J. J. na rzecz powodów I. A. i J. A. 2 500 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania i zastępstwa procesowego.

Powyższy wyrok zapadł na podstawie poczynionych przez Sąd Okręgowy ustaleń faktycznych, które Sąd Apelacyjny co do zasady podzielił i przyjął za własne, a z których wynika, że powodowie od 1992 r. prowadzą działalność gospodarczą pod nazwą (...) Spółka Jawna I. i M. A. (2) z siedzibą w M.. W ramach prowadzonej działalności zajmują się ubojem i przetwórstwem mięsa oraz handlem. Siedziba firmy w M. mieści się przy ul. (...) położonej obok ulicy (...). Redaktorem naczelnym tygodnika (...), a także członkiem zarządu pozwanej spółki (...)

(...) sp. z o.o. w O. - wydawcy tygodnika, jest J. S.. Tygodnik ukazuje się na obszarze powiatu (...), ale jego zasięg sięga również na sąsiednie powiaty.

W dniu 16 września 2010 r. powodowie wnieśli do Sądu Okręgowego w Kaliszu pozew o ochronę dóbr osobistych przeciwko pozwany: (...) spółka z o.o. w O., J. S. - redaktor naczelną (...) i A. B., który został zarejestrowany pod sygnaturą akt I C 1234/10. Uczestnikiem tego postępowania w charakterze świadka wskazanego przez stronę pozwaną był pozwany J. J.. Podczas postępowania przed Sądem Okręgowym w Kaliszu w sprawie o sygn. akt I C 1234/10 w numerze(...) (...) z dnia 30 listopada 2011 r. został zamieszczony artykuł pod tytułem (...) autorstwa pozwanego J. J., który był relacją z (...)sesji Rady Miejskiej w M.. Wśród tematów podjętych na sesji było również pytanie skierowane do burmistrza dotyczące interwencji na ul. (...) z dnia 9 listopada 2011 r., zgłoszonej przez mieszkańca dotyczącej nieprzyjemnych zapachów, które miały pochodzić z przedsiębiorstwa powodów. W artykule opisano stanowisko burmistrza jakie zajął w kwestii przedmiotowej interwencji. W treści artykułu autor zamieścił zdanie: „Wspólnicy tej spółki wytoczyli naszej gazecie proces o naruszenie dóbr osobistych, tylko dlatego, że wcześniej „ośmieliliśmy się” również napisać o smrodzie z tego przedsiębiorstwa.”

Artykuł prasowy pt. (...)jako kolejny skierowany przeciwko prowadzonej przez powodów działalności wywołał zainteresowanie kontrahentów powodów i wpłynął na spadek obrotów firmy, a także podtrzymywał negatywną opinię o firmie wśród lokalnej społeczności. Treść artykułu w odczuciu powodów była dla nich dokuczliwa. Po jego publikacji powód był nazywany obraźliwymi określeniami użytymi w artykułach wcześniej publikowanych przez pozwanych. Pozwani tłumaczyli zasadność publikacji przedmiotowego artykułu chęcią opisanego nastrojów społecznych związanych z prowadzoną przez powodów działalnością.

Sąd Okręgowy w Kaliszu wyrokiem z dnia 11 stycznia 2012 r. w sprawie o sygn. akt I C 1234/10 zobowiązał pozwanych: (...) sp. z o.o. w

O., J. S. i A. B. do zamieszczenia w tygodniku (...) na koszt pozwanych w terminie dwóch tygodni od uprawomocnienia się wyroku, oświadczenia o następującej treści: (...) sp. z o.o. w O., J. R. Naczelną czasopisma (...) (...) - (...) Tygodnik Informacyjny oraz A. B. przepraszają I. A. i M. A. (1) za naruszające ich dobra osobiste sformułowania zawarte w artykule (...) (...), (...) oraz za wykreowanie w tej publikacji ich nieprawdziwego wizerunku.” oraz zasadził od pozwanych: (...) sp. z o.o. w O., J. S. i A. B. solidarnie na rzecz Stowarzyszenia (...) w O. kwotę 1.000 zł, a w pozostałym zakresie oddalił powództwo. Ponadto Sąd Okręgowy zasadził od pozwanych: (...) sp. z o.o. w O., J. S. i A. B. solidarnie na rzecz powodów I. A. i M. A. (1) kwoty po 907 zł na rzecz każdego z nich tytułem zwrotu części kosztów postępowania. Apelacja pozwanych od powyższego wyroku została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 19 lipca 2012 r. w sprawie sygn. akt I ACa 520/12.

W świetle powyższych ustaleń Sąd Okręgowy stwierdził, że w przedmiotowym materiale prasowym doszło do naruszenia dóbr osobistych w postaci czci i dobrego imienia powodów, będących osobami fizycznymi oraz

naruszenia wizerunku firmy, której powodowie są współwłaścicielami. Zdaniem Sądu Okręgowego pozwani w sposób jednoznacznie subiektywny ocenili okoliczności związane z toczącym się wówczas postępowaniem sądowym o ochronę dóbr osobistych powodów w sprawie sygn. akt. I C 1234/10. Sformułowaniem użytym w materiale sugerowali, że zamiarem powodów było wywieranie presji na środki masowego przekazu w celu ochrony swoich interesów poprzez tłumienie krytyki przy użyciu procesu cywilnego, mimo istnienia uzasadnionych podstaw do takiej krytyki. Tym samym pozwani na forum opinii publicznej kreowali negatywny wizerunek powodów pomawiający ich o pieniactwo. Sąd I instancji zauważył, że ocenę zasadności powództwa w sprawie o sygn. I C 1234/10 pozwani winni umieścić w pismach procesowych składanych w tym postępowaniu, zamiast publikować ją na łamach wymienionego tygodnika. Zdaniem Sądu przedmiotową wypowiedzią pozwani zakwestionowali przysługujące powodom prawo do poszukiwania ochrony prawnej swoich dóbr osobistych na drodze sądowej. W konkluzji Sąd Okręgowy odniósł się do ogólnego wydzwisku przedmiotowego artykułu w zakresie toczącego się postępowania sądowego i działalności gospodarczej prowadzonej przez powodów i stwierdził, że zawiera on informacje nieprawdziwe i posiada zabarwienie negatywne z punktu widzenia powodów. W konsekwencji skutki publikacji doprowadziły do utrwalenia w opinii czytelników negatywnej oceny powodów jako (...) spółki (...) oraz do uzewnętrznienia wobec nich kolejnych zachowań mających na celu ich poniżenie jako właścicieli firmy.

W oparciu o powyższe rozważania prawne Sąd I instancji uwzględnił w części zgłoszone roszczenie i zobowiązał pozwanych do zamieszczenia w tygodniku (...) na koszt pozwanych, w terminie dwóch tygodni od uprawomocnienia się wyroku stosownego oświadczenia. Uwzględnił również w części żądanie powodów i zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz Stowarzyszenia (...) w O. kwotę 3.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dobra osobistego. W ocenie Sądu, zasądzona kwota jest adekwatna do stopnia naruszenia przez pozwanych dóbr osobistych powodów oraz skutków tego naruszenia, w tym rozmiaru doznanego uszczerbku.

Sąd I instancji nie znalazł podstaw do uwzględnienia w pozostałej części żądania powodów dotyczącego umieszczenia w tygodniku (...) sprostowania o treści wskazanej w pozwie z uwagi na prawomocne zakończenie postępowania sądowego w sprawie I C 1234/10. Podkreślił, że po jego prawomocnym zakończeniu powodowie nie zawioskowali o zmianę treści sprostowania, a w kompetencji Sądu nie leży zmiana treści sprostowania w stosunku do zawartego w żądaniu pozwu w zakresie jego meritum poprzez dokonywanie skrótów czy zmian w tekście. Sąd jest bowiem uprawniony jedynie do korekty ewentualnych błędów ortograficznych czy gramatycznych, usunięcia fragmentów obraźliwych, obelżywych, naruszających dobra osobiste innej osoby, nie mogąc zmieniać treści sprostowania w stopniu, który byłby równoznaczny ze zmianą jego sensu, osłabieniem znaczenia wypowiedzi bądź zniweczeniem intencji autora.

O kosztach procesu Sąd I instancji orzekł na podstawie art. 98 k. p. c.

Pozwani zaskarżyli powyższy wyrok apelacją w części uwzględniającej wytoczone powództwo wraz z kosztami procesu tj. w zakresie pkt 1, 2 i 4 sentencji wyroku. Zarzucili błędną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego, błędne ustalenie stanu faktycznego, przyjętego dla rozstrzygnięcia sprawy, niewyjaśnienie okoliczności faktycznych, mogących mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Ponadto zarzucili naruszenie art. 23, 24 k.c., art. 231, 321 § 1 k.p.c. oraz art. 1. ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. Prawo prasowe (Dz. U. Nr 5, poz. 24 ze zm. dalej jako: „pr.pras.”). W konkluzji wniesli o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz o umorzenie postępowania poprzez oddalenie powództwa w zaskarżonym zakresie. Ponadto wniesli o obciążenie kosztami postępowania powodów według norm przepisanych, w tym ewentualnymi kosztami postępowania apelacyjnego oraz zasądzenie od powodów zwrotu kwoty po 17,00 zł dla każdego z pozwanych tytułem zwrotu kosztów związanych z opłatą skarbową od pełnomocnictwa.

W odpowiedzi na apelację stona powodowa wniosła o oddalenie apelacji na koszt pozwanych i zasądzenie od pozwanych na rzecz powodów kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja jest bezzasadna. Podniesione w zgłoszonym środku odwoławczym zarzuty, że skonstruowany przez Sąd I instancji stan faktyczny jest błędny i opiera się na wadliwie ocenionych dowodach są chybione. Sąd I instancji dokonał wnikliwej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego i na jego podstawie poczynił wyczerpujące ustalenia faktyczne, które pozwoliły w części uwzględnić żądania powoda. Ze zgromadzonego materiału dowodowego wyprowadził poprawne wnioski pod względem logicznym i rzeczowym, zgodne z doświadczeniem życiowym, zaś ocena materiału dowodowego dokonana przez Sąd I instancji nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i jest prawidłowa. W wywiezionej apelacji skarżący jedynie polemizują z prawidłowymi ustaleniami poczynionymi przez Sąd I instancji i przedstawiają własną interpretację zgromadzonego w toku postępowania materiału dowodowego.

W pisemnych motywach zaskarżonego wyroku Sąd Okręgowy trafnie ustalił, że pozwani opublikowali w artykule prasowym zatytułowanym (...)", autorstwa pozwanego J. J. w numerze (...) (...) z dnia 30 listopada 2011 r. nieprawdziwą informację, że wspólnicy (...) Spółka Jawna wytoczyli proces o naruszenie dóbr osobistych gazecie (...) tylko dlatego, że wcześniej pismo „ośmieliło się również napisać o smrodzie z tego przedsiębiorstwa", czym spowodowali naruszenie dóbr osobistych tj. czci i dobrego imienia powodów oraz wizerunku firmy, której powodowie są współwłaścicielami.

Analizując powyższe zarzuty naruszenia prawa materialnego i procesowego Sąd Apelacyjny stwierdził, że nie są one trafne. Stosownie do art. 23 k.c. dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego. Katalog dóbr osobistych z cytowanego przepisu jest otwarty, zatem niewątpliwie dobre imię także stanowi dobro osobiste, które może zostać naruszone. Wolności człowieka podlegają również ochronie konstytucyjnej (art. 31 ust. 1 Konstytucji RP). Każdy ma prawo do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz do decydowania o swoim życiu osobistym (art. 47 ust. 1 Konstytucji RP)

Ochronę dóbr osobistych reguluje art. 24 k. c. Wynika z niego domniemanie bezprawności naruszenia dobra osobistego, co oznacza, że wykazanie samego faktu naruszenia dobra obciąża powoda, natomiast na pozwanym spoczywa wykazanie, że jego działanie lub zaniechanie nie było bezprawne. Z powołanego przepisu wynika bowiem jednoznacznie, że ochrona przysługuje tylko przed działaniem bezprawnym. A zatem bezprawność jest konieczną przesłanką udzielenia ochrony. Przyjmuje się, że bezprawnym jest każde działanie, które jest sprzeczne z normą prawną, porządkiem prawnym, a także z zasadami współżycia społecznego.

Wbrew argumentom przytoczonym w treści apelacji, pozwani nie wykazali istnienia okoliczności usprawiedliwiających ich bezprawne działanie. Pozwani tłumaczyli zasadność publikacji przedmiotowego artykułu chęcią opisanego nastrojów społecznych związanych z prowadzoną przez powodów działalnością. Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego jednoznacznie wynika, że pozwani nie zweryfikowali w jakikolwiek sposób rzeczywistych poglądów społecznych mieszkańców M.. Użyte w spornym artykule prasowym informacje były nieprawdziwe i posiadały negatywny wydźwięk w odbiorze powodów. Skutki publikacji doprowadziły do utrwalenia w opinii czytelników tygodnika (...) negatywnej oceny powodów jako (...) spółki (...).

Zgodnie z art. 1 pr.pras., prasa korzysta z wolności wypowiedzi i urzeczywistnia prawo obywateli do ich rzetelnego informowania, jawności życia publicznego oraz kontroli krytyki społecznej. W myśl art. 6 ust. 1 pr.pras. jest zobowiązana do prawdziwego przedstawiania omawianych zjawisk. Cytowana ustawa reguluje w art. 12 ust. 1 pkt 1-3 obowiązki dziennikarza, który powinien zachować szczególną staranność i rzetelność przy zbieraniu i wykorzystaniu materiałów prasowych, a przede wszystkim sprawdzić zgodność z prawdą uzyskanych wiadomości lub podać ich źródło. Zgodnie z art. 38 ust. 1 pr.pras. odpowiedzialność cywilną za naruszenie prawa spowodowane opublikowaniem materiału prasowego ponoszą autor, redaktor lub inna osoba, którzy spowodowali opublikowanie tego materiału, przy czym nie wyłącza to odpowiedzialności wydawcy, a odpowiedzialność majątkowa tych osób jest solidarna.

Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko Sądu Okręgowego, że pozwani - publikując w (...), artykuł prasowy, że „ (...) spółki (...) wytoczyli naszej gazecie proces o naruszenie dóbr osobistych, tylko dlatego, że wcześniej „ośmieliliśmy się” również napisać o smrodzie z tego przedsiębiorstwa” - nie zachowali należytej staranności i rzetelności dziennikarskiej i przekroczyli granice dopuszczalnej krytyki. Publikując powyższe zdanie pozwani w sposób jednoznacznie subiektywny ocenili okoliczności związane z toczącym się postępowaniem sądowym o naruszenie dóbr osobistych powodów przez pozwanych w sprawie o sygn. akt I C 1234/10 przed Sądem Okręgowym w Kaliszu. W treści artykułu użyli sformułowań, którymi zasugerowali, że zamiarem powodów było wywieranie presji na środki masowego przekazu, w celu ochrony swoich interesów poprzez tłumienie krytyki przy pomocy procesu cywilnego, mimo uzasadnionych podstaw do takiej krytyki. Na forum publicznym bezpodstawnie wykreowali tym samym negatywny wizerunek powodów, pomawiając ich o pieniactwo i przedstawiając jako osoby mściwe, czym naruszyli dobra osobiste powodów w postaci czci i ich dobrego imienia oraz wizerunku firmy, której powodowie są współwłaścicielami.

Wypada zgodzić się z tezą Sądu I instancji, że ocenę zasadności powództwa toczącego się przez Sądem Okręgowym w Kaliszu o sygn. akt I C 1234/10 pozwani powinni zamieścić w pismach procesowych składanych w tym postępowaniu, zamiast publikować je w przedmiotowym artykule.

W opinii Sądu Apelacyjnego działania pozwanych nie mogą korzystać z ochrony, jaką ustawodawca konstytucyjny i zwykły gwarantuje wolnej prasie, ponieważ dziennikarze podlegają ochronie tylko wtedy, gdy działają w sposób zgodny z etyką zawodową i w dobrej wierze (wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 3 marca 2009 r., sygn. 4411/04, nr LEX 123693), czego w niniejszej sprawie pozwani nie spełnili.

Nie może stanowić przeszkody dla udzielenia powodom ochrony prawnej przywoływanej przez skarżących art. 10 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. Wprawdzie ustęp 1 cytowanej Konwencji gwarantuje każdemu prawo do wolności wyrażania opinii, to w ustępie 2, stanowi, że korzystanie z tej wolności może być ograniczone, między innymi, ze względu na ochronę dobrego imienia. Oznacza to, że przekazywane informacje muszą być prawdziwe, a i w takim przypadku rozpowszechnianie ich, jeżeli wkracza w sferę chronionych prawem dóbr innej osoby, uzasadnione powinno być interesem społecznym. Z natury swej subiektywne opinie uwzględniać muszą ochronę dobrego imienia, zwłaszcza gdy formułowane są przez profesjonalistów i rozpowszechniane w setkach egzemplarzy. Przysługujące jednostce wolności i prawa tworzą autonomiczną sferę wolną od jakiegokolwiek ingerencji ze strony władz publicznych jak i innych jednostek.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 385 k.p.c., Sąd Apelacyjny oddalił apelację jako bezzasadną.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 w zw. z art. 108 § 1 i art. 391 § 1 k.p.c. .